

Kaupunginhallitus

§ 62

17.02.2025

Rajat ylittävän henkilöjunaliikenteen rahoittaminen Perämerenkaarella

KH 17.02.2025 § 62
5691/02.05.01.00/2025

Valmistelija

kehitysjohtaja Sampo Kangastalo

Laurila-Tornio-Haaparanta -rataosuuden sähköistyshankkeen tavoitteena on ollut parantaa rautatiekuljetusten kustannustehokkuutta ja teollisuuden kilpailukykyä, mahdollistaa henkilöjunaliikenteen käynnistäminen Suomen ja Ruotsin välille (kohtauspaikka Tornio-Haaparanta) sekä parantaa tasoristeysturvallisuutta. Hankkeen valmistumista juhliittiin loppuseminaarissa Torniossa 27.1.2025. Hankkeen valmistuttua Tornion keskustassa sijaitseva asema sekä Haaparannan rautatieasema Ruotsin puolella mahdollistavat sähkövetoisen henkilöjunaliikenteen uudelleen käynnistämisen Suomen ja Ruotsin välille.

Tornion kaupunki on neuvotellut liikenne- ja viestintäministeriön edustajien kanssa henkilöjunaliikenteen uudelleen käynnistämisestä Tornion kautta Ruotsiin ja uuden henkilöjunayhteyden sisällyttämisestä VR Groupin ja liikenne- ja viestintäministeriön väliseen ostoliikennesopimukseen (sopimuskausi 1.2.2022-31.12.2030). Neuvotteluja on käyty eri yhteyksissä myös Suomen Lähijunat Oy:n, Perämerenkaaren kuntien sekä VR-Yhtymä Oy:n edustajien kanssa.

Rajat ylittävän henkilöjunaliikenteen käynnistämisen esteenä on tällä hetkellä mm. rahoituksen puuttuminen, maiden väliset lupamenettelyt sekä lainsäädännölliset esteet. Näiden esteiden on arvioitu olevan purettuina 1.1.2026 mennessä, jonka jälkeen henkilöjunaliikenne olisi mahdollista käynnistää.

Tornion kaupungilta on eri yhteyksissä tiedusteltu mahdollista sitoutumista uuden henkilöjunayhteyden osarahoittamiseen sekä kuntana että seudullisesti. Lapissa henkilöjunaliikenne on tällä hetkellä valtion ostoliikennettä pl. Itä-Lapin seudullisesti (Kemijärvi, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Savukoski) rahoittamat lisävuorot. Esimerkiksi Helsinki-Tornio/Itäinen-Kolari yöjunaliikenne on 100 % valtiorahoitteista.

Perämerenkaaren rajat ylittävän liikennöinnin näkökulmasta ainoa konkreettinen esitys on tällä hetkellä VR:n 22.3.2024 tekemä esitys.

Tornion kaupunginhallitus on tehnyt kannanoton VR:n ehdotuksesta 2.4.2024 § 109 ja priorisoinut ehdotuksen vaihtoehdon 1. Tornion kaupunki tavoittelee Helsingistä Tornion kautta Haaparannalle läpi viikon ulottuvaa matkustajajunaliikennettä, joka palvelee työssäkäyntiä ja asiointia, matkailua ja on yhteensovitettu Haaparannalta Luulajaan lähtevän henkilöjunaliikenteen kanssa. Tässä vaihtoehdossa vuorotarjonta on läpi viikon (ma-su), 30 vuoroa viikossa, subvention tarve 1,4 – 2,1 ME / vuosi. Matkustajamääräennuste on 41 000 – 82 000 matkustajaa / vuosi.

Kaupunginhallitus

§ 62

17.02.2025

Tässä yhteydessä Tornion kaupunginhallitus myös päätti, että kansainvälisen matkustajajunaliikenteen Suomesta Ruotsiin, Helsingistä Tornion kautta Haaparannalle, tulee olla valtionrahoitteinen (LVM) kuten myös muu pohjoiseen suuntautuva henkilöjunaliikenne Oulun yläpuolella. Tarvittava määräraha tulee sisällyttää valtion budjettiin ja LVM:n sekä VR:n väliseen ostopalvelusopimukseen vuodesta 2025 alkaen.

Tornion, Oulun ja Kemin kaupungit tekivät tämän jälkeen 9.4.2024 päivätyn henkilöjunaliikenteen käynnistämiseen liittyvän rahoitusesityksen eduskunnan kehysriiheen. Esitys ei edennyt ko. kehysriihessä.

Tornion kaupungin ja liikenne- ja viestintäministeriön viime aikaisissa neuvotteluissa on ilmennyt, että kunnan, seudun tai alueen taloudellisella tuella voisi olla ratkaiseva merkitys rajat ylittävän henkilöjunaliikenteen avautumiselle.

Neuvottelujen käynnistämiseksi Tornion kaupunginhallituksen tulee antaa kaupungin viranhaltijajohdolle riittävät valtuudet asian edistämiseksi sekä hankkia seudullinen näkökanta asiaan naapurikunnilta (pl. Haaparanta). Haaparannan kaupunki osallistuu jo omalta osaltaan Luulaja-Haaparanta henkilöjunayhteyden kustannuksiin.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kujala Jukka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1. antaa kaupunginjohtajalle ja kehitysjohtajalle valtuudet neuvotella rajat ylittävän henkilöjunayhteyden osarahoittamisesta. Neuvottelutulos tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten ja

2. pyytää Meri-Lapin alueen kunnilta (Kemi, Keminmaa, Tervola, Simo, Ylitornio) lausuntoa onko kuntanne halukas neuvottelemaan rajat ylittävän henkilöjunayhteyden osarahoittamisesta oman kuntanne osalta? Kirjallinen vastaus (kyllä/ei) pyydetään lähettämään Tornion kaupungin kirjaamoon 14.3.2025 mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin.

Ote pöytäkirjasta

Kaupunginhallitus

§ 62

17.02.2025

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 62

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.